

שפטות". ולפיכך נתירהא יעקב, שיווסף לא יתרצה, ובכל אופן, לא ישתדל לשאת אותו לאארץ בגען לקוברו שם, פו יאביד את חנו בעיני פרעה וככל עבדיו וככל מצרים. וכשנתראה יוסף ונשבע עז (ולא עוד אלא שבטנית), שוגם אנבי עשה כדברך" — לאצאות את ב"י לחתת את עצמותי מוה אתה נתרגש יעקב מצדקתו של יוסף, שהוא מלך" במצרים ואעפ"כ הסקים ונשבע לשאת את אביו ולקוברו בא"י, — ואנו הושש לקיום מלכותו ומצבו במצרים: והשתהווה על "ראש" המטה, שאפיילו הראש — המלך על גוים — שבבוני גמaza בתוך מטתו של יUBL, ולא מהוזה לה. והיא שלימנת אין בה ח"ז ורעד פסלן.

ויאמר אליו הנסי מפרק והרביהך ונחתין לקהל עמים ונתהי את הארץ הזאת ונו' ועתה שני בניך ונו' .

(v)

המר נמצב ולחטף מותך לנו גוזל, דכינו
שכגוריית כוכויה להזנות תתקיים ע"י זרעו
כל מטה, ומי' כו' שכוריו מטה כה
חחפלתו שגועת ובגונת כלין פקנץ
פצעים שכחון תתקין נצנעים, ומי פFER
ההתקיים כבזענו ע"י זרעו כל מטה גוזל.
וכנס גועל טס פרשה מ"ל קר למול מטה
ומי' כטס אנטגען להזנות וקיימת עמכם
זרית וכי' אף לא בזנעים נצנעת וקיימת עמכם
זרית וכי' ולידין כדי להט מעמיד מטבח
לו' שלני מטבח מטה יט לך לומר נצנעים
להוציא ולבזנעים להרים ע"כ, כדי מפושט
ובזקיל מטה נחפהו כליה נס ברית בזנעים,
ומיון צפפיו לזריות פ"ה להט שגען ז'
להזותינו טמן מ"ל להרפס ליהק ולעתקין
ואכו' ח' כ' מטה ח' כל האזותיכס להט לנין נצנעת
הזות כדר למול היל ז' ברית בזנעים
סוחמל שגועות מעות למול סלה ע"כ, [כ"ג]
בזונחת כגר' טס, וגס לפיו בזונחת ביטא
דכני כספי מתרבשים כן, עיין צ"ר טס
ואכו' מגול מבספי לדצרית כבזנעים נלומת
נס ז' בכחון תתקין נס, וסיינו כמת"
דעיקל כבונת כהין נלמר בכחון תתקין
לצנעים, וכו' שכוריו מטה חחפלתו גו' נצנעת
בזונחת בכחון ז' לאצנעם לאתקן
ויזב כליה כתז' ז' ק' המתחתקת נצנעים
היאב גמברת גומחות זלמה וכחון
חמבר גומחות עכ' כ' קי' דתלא דין
הוינ' נמנית גומחות כה' דמתהכל
נראה זילוך ספקוק, דכיא ח' ממתנים
לקכל עמייס לבנתה צניען, ר' ל'
דינומלה צו' בנטמה על כוין אל צטפוי,
ווכן מהרגס צפ' ומלה כל גוי וקלל גויס
טס וכונת צעטן, ר' ל' זכאי כליהון צנולו
נקלה פירושו כבונחה על טס זילול צכלנו ט'
שליח ממוני, וככל גויס כיה' כבונחה פני,
טס יבלן ז' כי' מולוכ בזנעים, ונחחד
ז' זין אל צטפוי, וינהר טס מהר קר ולט
כהחן ומי' ר' ל' בכחון ג' כ' מתנקן בזנעים],
וזכו שלמה יוסף לדMRI נחחד דין ז'
בזנעים וזוס מתקיים מלוקת כהאן, ותחה
שי' גין ומי' הפליס ומאנט כלהונן וטמונן
וכיו לי, אסס וכיו ג' בזנעים, זינלו ברכמץ
ה' כ', וקלה צס צמי, זינלו ברכמץ
וכרכז'ס זכיינו טמי' זונס חולט זונס
וינמוד זונס ובמס לשולס, גאנטיג ברגז
דרין דטב חותם בזנעים, מעילו יט' נס
כונחת זל בזנעים דימקיעו נטעס, גומיי
לעל כלב בזנעל כמואל צ'ג ז' קמע',
ויעין צפירות כהאנ' מ' ספליך פ' נקוחין
ז' זכו בלילה אל צטפוי זל גון וילנה לח' זונס.
ובזזה גומבל גומבל בע' בכחוב זיל נלובב
לייהק ולישול עזזין זיל נצנעת
נס ז' ותדרב הילס לורב אה' זונס
וגו' וכל כהין כויה לאכ' חמלתי אהן לורטס'
בצונחת כהין זל, ומלי נויך לאספיק על
בצונחת כהין זל, ומלי נויך לאספיק על

א) נציגים, וחכו כסיס משב צחפלו ונהלו נציג, ציהור גס דין של גן חמכה לנטיבות וציהור נציגים לשילם גס זה תלוי כה

לכטמיה נגוי גזול מחיינו של מטה נז
לכטמיה נטהן לנטכטם, וממיינט דה"נ
וכת"ג.

צוארי" (שם כו, טז) עד שיצחק קבע ואמר "זהירות ידי עשו" (שם כב), אפשר לומר שמדובר מונש ואפרים היו זדומים זה לזה בידיהם ובחלהן צוארייהם כמו רוב בני אדם שדומים לעגין זה, ואף על פי כן הבהיר יעקב בינהם. הדמיון המלאכתי של יעקב לעשו אתרי שלבש עורות גדי עזים, דאי לא היה יותר גROL מנדמיון הטבעי שבין מונש ואפרים. ואם יצחק אמר "בא אחיך במרמה ייקח ברכתך", אין זאת אומרת שייעקב הצליח במרמה זו, הוא אמרת החכו לומרה, אבל יצחק הבהיר ברכך. ואם יLUCK ברך את יעקב, הרי זה משומש שרצתה לברך אותו כשנברך עמד לפני וביקש ברכתו. "שכלו ידיו" של יעקב מוכחת איפוא שהברכות שברך יצחק אותו לא היו בטעות. יצחק גם הוא גראן "שבל את ידי" והבהיר במסותיו כי יעקב הוא העומד לפניו ולא פניו ואף על פי כן ברך אותו אחריו שראה את השדרתו הנגדולה של בנו יעקב להחברך מפני.

"שבל את ידי" מורה גם על שהשכיל בנתינת ידו הימנית על ראש אפרים ואת ידו השמאלית על ראש מונש, לתמ"ת חוקף לברכות אבינו.

"ויאמר ישראל אל יוסף הנה אנכי מת והיה אלקים עמכם והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם. ואני נתתי לך שםך אחד על אחיך אשר

לקחתתי מיד האמרי בחרבי ובקשתוי" (שם מה, כא-כב). "אשר לקחתתי מיד האמרי — מיד עשו שעשה מעשה אמוריו. ז"א שהיה צד אביו באמרי פיו. בחרבי ובקשתוי — היא המכטו ותפלתו" (רש"י שם).

לכוארה יש לשאול מה מקום עתה להזכיר מיד מי קיבל את מה שיש לו? עתה מספיק לו לומר שמתה שיש לו הוא נוטן לישוף שכם אחד על אחיו, ואין כל נפקה מינה עתה אם קיבל את מה שיש לו מיד עשו או מיד לבן או מכל אדם אחר. שאלה נוספת: מה פירוש בחכמו ובחכלתו? תפלת היא מוגנות, אבל חכמה זו מהهي? באיזו חכמה הוא לך מיד עשו משה. אם תאמר שהכונה לברמה שבאה לך ברכות יצחק אבינו, איך הוא קורא לך חכמה? האם מרמה והכמה זו הינו הרק' זאת ועוד. אם זו חכמה, הרי אין זו חכמה שלו אלא של אמר. כי אם רבקה היא היא שיעזר לו להשתמש בוגני ולשוו כדי לקבל את הברכות. היא שהלבישה אותו את ערונות גדי העזים, ואם כן איך הוא אומר "בחרבי", הרי זו רבקה ולא הורבו?

אלא יעקב רמז ליעוסף עתה שעל ידי ברכותיו שברך את מונש

ואת אפרים מתוך חכמה שכלו ידו להבהיר בינהם במסות. בוה מוכחה שהוא לא רק את ברכות אביו יצחק בזדק. עתה הוא חוכמת שיצחק אביו ידע את מי הוא מבורך וברכותו לא היה בטעות. ברכותו קבלו עתה את תוקפן הסופי.

"ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי כי זה הבכר שם ימינך על ראשו. וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לך עם וגם הוא יגדל ואולם אחוי הקפן יגדל ממנה וודענו יהיה מל"ג הגוים" (שם מה, יח-יט). למה הכהיל יעקב לומר ידעתי פעמים? אלא שפעמים זו מצד יוסף היא מסוכנת. אם יטעו לומר שיעקב לא הבהיר בין מונש לאפרים, הרי שתוקף ברכותיו שקיבל מאביו יצחק מועל בספק. לכן כפלו לומר ידעתי, שלא יהיה כל מקום לטעות מעין זאת. שכולם ידעו שהוא ידע להבהיר בין מונש לאפרים בשכלו ידיו בלי לראות אותם. כי בוה תלוי הכל.

ועתה שני בנים הנולדים לד' בארץ מוגרים עד באין אליך גורי [מחה ח']. תמורה לשון הנולדים בארץ מוגרים עד באין מוגריה לי הם, וכי יהוה טעם הוא שלכן שנולדו קודם בזאת שכירם לא אחר בזאת שכירם לו יותר מאשר אלו הנולדים אחריו. וצ"ל שהוא חדש גדול בעניין עד כמה הוא חיוב חנוך והלמוד באיכות,

(3)

שלא סגי בימה שירוע חינוכו כשהיהו צעירים
ויהיה בכוותלי ביהם"ד שאו דואי נקל לו לחנד
את בנין אבל צריך להשפיע ב"כ על בנו
ותלמידיו שהוא תלמידו וחינוכו בידנו אף בכל
מקום שהיה אף בין עובדי ע"ז וכופרים,
כהחינו והלמדו שהיה מיעקב לישוף שאף
קדם בזאת מצרימה היהת תמיד דמותו וידוקנו
של אביו נגdon, עד שלא רק שהוא עצמו, לא
חטא חמאת הרגל אלא גם חינך את בנינו, שלבן
אמר יעקב "לי חם", שבעודתו וחינוכו של

יעקב עשתה זאת, אבל אלו שנולדו אה"כ
כשייעקב ירד מצרימה עם כל השבטים הוא
דרך העולם ולא ניכר בה גלות לעקב, וכלנו
לך יהיה.

כהות עיניים אצל יצחק ויעקב

ויעני ישראל כבדו מזקן לא יכול לראותו ויגש אתם אליו וישק להם ויחבק להם וכיו' וישלח ישראל את ימיןו וישת על ראש אפרים והוא הצער ואת שמאלן על ראש מונש שבאל את ידו כי מונש הבהיר" (בראשית מה, י. יד). "שבל את ידי — השכיל והבהיר במסות
ידיו بلا ראות" (ספרותנו שם).

מן שאירע ליעקב בשעה שבא לברך את בנין ארע יצחק אביו במשעה שהוא בא לברך את בנינו. גם יצחק ברך את בנינו בלי לראותו אותו. "ויהי כי זcka יצחק ותchein עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדיל ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני. ויאמר הנה נא זקמתי לא ידעתי יום מותי וכו' ועשה לי מטעמים כאשר אהבתני והבאים לי ואכללה בעבור תברך נפשי בטוטם אמות" (שם כא-ב. ד).

כהות עיניים זו שקדחה את יעקב לפניו שהוא בא לברך את בנינו בדומה להכהות עיניו של יצחק לפניו שהוא בא לברך את בנינו, יש לה משמעות חשובה מאד. על ידי כהות עיניו של יעקב בשעה שברך את אפרים ומונש ניתנן תוקף לברכות שברך יצחק את יעקב במקומ עשו.

כך על הברכות שברך יצחק את יעקב היה עד עתה מקום לערער ולומר שבמרמה ויקח ברכך" (שם כה, לה). אלוט עתה חוכמת יעקב כי אחיך במרמה ויקח ברכך" (שם כה, לה). אלוט עתה חוכמת יעקב כי הברכות שברכו אביו לא היו בטעות אלא דעתך. כי גם יעקב עיניים כבדו מזקן לא יכול לראות את אפרים ומונש ולהבהיר בין זה לה הבהיר בינהם. אם יעקב יכול להבהיר בין מונש לאפרים במסות ידיו, ודאי גם יצחק יוכל להיות להבהיר בין עשו ליעקב במסות ידיו. ואמנם יצחק לא הבהיר בין עשו ליעקב, מכיוון שרבeka הליבשה את יעקב בגדי עשו. ואות ערת גדי העוים תלבישה על ידיו ועל חלקת

ויבואו עד גורן האטד. שהיה מוקף קוצים, ואם דרכו של כל גורן להיות מוקף קוצים למה נקרא זה גורן האטד יותר מאשר הגנות, וכי לא היה בעולם שום גורן מוקף קוצים וולת זה, ווע"ק מה שנאמר וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגורן האטד ויאמרו אבל כבד זה למצרים. בגורן האטד למה לי, כי משמעתו כאלו גורן האטד גוט האבל, ובעד למה הספידו המצריים וכי היו בינו או קרוביו שהספידו עליו כל כך בלב שלם, או אם היו צדיקים כל כך שהיה חם לכם בקרבתם וצר להם פטירת הצדיק, ועוד לשון בכדי אינו מתיישב על האבל.

ונראה מאאן ראייה, למה שאמרו רוז"ל (חוספה טטה. י) שבזכות יעקב פסק הרעב וכאשר מת יעקב חור הרעב למקומו, ועל כן עשו המצריים אבל כבד בעבור כי כבד הרעב כבראונה, כי הרגישו המצריים דבר זה שיחזור הרעב לקדמותו ע"י נס זה שקרה להם בדרכו כי פתחו נודמן להם גורן אחד שהיה מוקף קוצים מכל צד עד שלא היה נשאר פתח או דרך לבא אל הגורן. ומה הביבנו שזכות הצדיק גרים להם בחיו שהיה להם דרך לילך אל הגורן ולאכול מגנו ומיקבו, ובמותו יעכו עלייו הרשעים שנמשלו לקוצים שלא יהיה להם עוד דרך אל הגורן כאשר היה להם לפנים כי סדר צלים מעלהם, ובפרשת שמות בפסוק ויקזו מפני בני ישראל (א.ב) יתבאר בע"ה שהמצרים נמשלו ל��וצים בערך כרם ה' צבאות בית ישראל, ע"כ נרמז להם שכבעור רשות המצריים יחוור הרעב לקדמותו.

ועל דרך שאמרו רוז"ל (ב"ק. ס) אין הפורענות בא לעולם כ"א בעבור הרשעים, ואינו מתחילה כ"א בצדיקים שנאמר (שםות כב. ה) כי יצא אש ומצאה קוצים אלו הרשעים ונאבל גדייש שכבר נאבל, הנה רואה שקוצים וגידיש שהזוכר כאן הינו גורן האטד, כי היגו גדייש והקוצים האטד, וקרא לצדיק גדייש לפי שכולם אוכלים בזוכתו כמ"ש (תניא ז) כל העולם ניזון בשבייל חנינה בני נרי וכמ"ש (ויקרא כא. ב) לנפש

לא יטמא כי אם לשארו. הינו גדייש שככל קרוביו ונראה שארו בעבור הקוכה ובבעור שהוא מפונסו, כי שאר הינו מון, ז"ש ואינו מתחילה כי אם בצדיקים, ר"ל זה התחלת הפורענות שהקב"הלקח מן הדור החוטא, את הצדיק שהיה זו ומפונס את הדור בזוכתו, ועיקר הפורענות בא בעבור מציאות הרשעים שנמשלו לקוצים, והם גודמים שכבר נאבל גדייש כי אין להם עוד פה לאכלו, והקוצים מעכבים את הדרך אל הגדייש.

וכשראו המצריים, שנעשה להם נס זה פתאים שהקרה ה' לפנייהם גורן אחד מוקף קוצים מכל צד שלא כדרך העולם, מיד הרגישו שגדור ה' בעדרם לבaltı תחתיהם מבוא אל הגורן עוד, על בן הספידו דוקא בגנונו באטד ולא קומם לכן, וכאשר ראה הרעב, ובזה מינשב לממה הספידו דוקא בגנונו באטד ולא קומם לכן, וכאשר ראה הכנעני אבל זה בגורן האטד והיה קשה לו למה לא עשו אבל זה קודם בואם למקום זה אלא ודאי שאבל כבד זה למצרים הו, כי כבודות הרעב יחוור למקומו ע"כ הוא דוקא למצרים ולא לבני יעקב וזה רמז נכוון ויקר.

ובזה נראה לי לישב מה שנאמר ויראו אחיו יוסף כי מות אביהם. מה ראו, ועוד קשה למה לא בקשوا מאביהם שיצוחה לו באמת כן, ווע"ק מ"ש יוסף אמר כי אכלכל אתכם, מי בקש ואת מידך הלא לא בקשוי כי אם שלא ירע להם. אלא ודאי שisosף לא היה חזוד בענייהם שיעשה עליהם רעה ממש, אך שכאשר ראו כי מות יעקב ובמוות העור בעבור לקבומונוג הין יראים שאם יוסף לא יעשה להם רעה מ"מ יש לחוש שמא גם טוביה לא יעשה להם ולא יכללם בשני הרעב, והשב ישיב לנו את הבעה אשר גמלנו אותו, לא בקומו ועשה כי אם בשב ואל תעשה, ע"כ הוזריך יוסף לומר לך מה עשה אל מיגאנ אגבי אבל אמרם ואת טפכם, אתם בעבור טפכם, כי הטף למה באים אל העונש והלא לא חטאנו כלום.